

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / О.М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Т. 1. – Х.: Право, 2012. – 768 с.

4. Конституція України: від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР) України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

5. Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. / Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло. - 3-тє вид., доповн. і переробл. – К.: Скіф, 2013. – 250 с.

6. Гловюк І.В. Судова діяльність у досудових стадіях кримінального процесу: теорія і практика: монографія / І.В. Гловюк. – Одеса: Фенікс, 2010. – 232 с.

Троян Ю.

*студент III курсу юридичного факультету,
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кафедри кримінального права та процесу
Рогатинська Н.З.*

ЗНАЧЕННЯ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА ЯК ДЖЕРЕЛА ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Закріпивши принцип змагальності одним із основних у кримінальному судочинстві, законодавець, з одного боку, надав сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі, широкі можливості у використанні своїх правомочностей (рівність щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості тощо), з другого, – тим самим поклав додаткові обов'язки по доведенню тих обставин, на які вони посилаються як на причину своїх вимог або заперечень на підставі наданих доказів. Однак доказ сам по собі, об'єктивно існуючи в пасивному стані, ще не набуває таких властивостей, за яких саме йому буде надана перевага. Для цього важлива активна участь усіх учасників процесу як осіб, які беруть участь у справі – сторін, третіх осіб, їх представників, так і інших учасників, головною метою участі яких є допомога у встановленні фактичних обставин справи і відповідно позицій тієї чи іншої сторони. Та серед учасників кримінального процесу, які сприяють здійсненню правосуддя, наряду з іншими виділено також експерта. Незважаючи на наявні роботи щодо визначення правового становища цього суб'єкта у справі, до останнього часу у зв'язку з неоднозначним формулюванням кримінальних процесуальних норм існують проблеми щодо процесуальної ролі висновків експертів та застосування їх на практиці. Саме тому дане питання вимагає детального висвітлення, а його дослідження є на сьогодні дуже актуальним.

Висновок експерта відповідно до ч. 2 ст. 84 КПК України є важливим, самостійним джерелом доказів, яке істотно відрізняється від інших тим, що утворюється в процесі застосування до інших джерел інформації спеціальними суб'єктами (експертами) відповідних фахових знань, наукових та технічних засобів і методів. Особливим є порядок формування цього джерела доказів, перевірки та оцінки його доказового значення. Висновок експерта як окремий вид джерела доказів має певні особливості: експерт повідомляє

особі, яка призначила експертизу, фактичні дані, встановлені ним особисто під час проведення дослідження в межах поставленого завдання на підставі наявних у експерта спеціальних знань. Експерт, формулюючи висновок з проведеного дослідження, здійснює оцінку матеріалів експертизи, але така оцінка не є оцінкою доказів, що входить до прерогативи слідчого та суду [1, с. 83]. Висновок експерта відрізняється за своєю природою від інших джерел доказів такими рисами: він є результатом дослідження особи, яка володіє спеціальними знаннями та за фахом, компетенцією має право на проведення такого дослідження; дослідження проводиться на підставі трьох видів інформації: яка міститься в матеріалах кримінального провадження (отримана з інших джерел доказів – показань, речових доказів, документів); яка була отримана під час використання методів у процесі самого дослідження (бесіда, спостереження, експеримент тощо); яка складає професійні знання експерта; з об'єктивного боку, предмет дослідження (а отже, і обсяг інформації, яку необхідно, бажано отримати) визначається стороною, яка залучила експерта, тобто колом питань, які були поставлені на його вирішення; зі суб'єктивного боку, предмет дослідження обмежується знаннями експерта, його правами, видом експертизи [2, с. 152].

Висновок експерта складається з трьох частин: вступна; дослідницька; заключна або власне "висновок". Зміст висновку експерта повинен відображати сутність усіх частин експертного дослідження. Зокрема, до них можуть належати: експертний огляд, порівняльне дослідження, експертний експеримент, оцінка отриманих результатів і формулювання висновків. Тим самим у межах дослідження експерт може здійснювати різноманітні дії, факт, зміст і результат проведення яких він повинен викласти у тексті висновку експерта [3, с. 56].

Методика судової експертизи розуміється як система науково обґрунтованих методів, прийомів і технічних засобів (приладів,ю апаратури, пристроїв), упорядкованих і спрямованих на вивчення специфічних об'єктів і розв'язання питань, що стосуються предмета судової експертизи. Методика кожного роду і виду експертизи є специфічною, визначеною природою досліджуваних об'єктів і питаннями, які ставлять слідчі й судді, а розв'язують експерти певної спеціальності [4, с. 263].

Таким чином, висновок експерта є важливим і невід'ємним джерелом доказів, тому для усунення існуючих недоліків у сфері провадження судової експертизи та висновків експерта, потрібно забезпечити його необхідним обладнанням, що відповідає сучасному рівню розвитку та досягненням науки і техніки, та намагатися залучати лише кваліфікованих спеціалістів з відповідним професійним рівнем в окремій галузі знань. Судова експертиза значно розширює пізнавальні можливості слідства та суду, дозволяючи використовувати під час досудового розслідування та судового розгляду матеріалів кримінального провадження весь арсенал сучасних науково-технічних засобів, який постійно розвивається шляхом створення нових та вдосконалення існуючих методик дослідження та знаходить все ширше застосування у судово-слідчій практиці.

Список використаних джерел

1. Климчук М. П. Інформаційна цінність висновку експерта, як джерела доказів у кримінальній справі / М. П. Климчук, С. І. Марко // *Правова інформатика*. – № 3-4(31) – 2011 р. – С. 81-88.
2. Давидова Д.В. Висновок експерта як процесуальне джерело доказів: окремі аспекти теорії та практики / Д.В. Давидова, О.О. Волобуєва // *Організаційно-правові аспекти досудового слідства*. – 2015 р. – № 2. – С. 151-154.
3. Бідняк Г.С. Висновок експерта як джерело доказів під час розслідування шахрайства / Г.С. Бідняк // *Кримінальний вісник*. – 2014. – № 2(22). – С. 55-59.
4. Панько Н. А. Доказове значення висновку експерта: практичний аспект / Н.А. Панько // *Право і суспільство*. – 2014. – № 1. – С. 260-265.

Харченко Д.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Чудик Н.О.*

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ СВІДКАМИ, ЕКСПЕРТАМИ, ПЕРЕКЛАДАЧАМИ АБО ЩОДО НИХ

Метою даної наукової роботи є дослідження історії становлення кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя, що вчиняються свідками, експертами, перекладачами або щодо них. Ми підтримуємо думку Б. А. Султанової, яка вказує, що історичний аспект тієї чи іншої юридичної проблеми завжди дозволяє повніше і глибше дослідити сучасну правову дійсність. Існує думка, що пізнання сутності багатьох явищ об'єктивної дійсності стає можливим завдяки ретельному вивченню джерел їх виникнення та розкриттю процесів формування й подальшого розвитку, а також порівнянню їх минулого та сучасного станів.

Злочини проти правосуддя, включаючи і ті, що вчиняються свідками, експертами, перекладачами або щодо них, тісно пов'язані із становленням і розвитком правосуддя як такого. Отже, ми з впевненістю можемо сказати, що протиправні діяння, які посягають на правосуддя, виникли одночасно із ним і має багатовікову історію.

Історичні документи кримінального та кримінально-процесуального права свідчать про те, що відповідальність за протиправні діяння в галузі правосуддя існувала протягом всього періоду становлення і розвитку української державності.

Першим писаним джерелом українського права, зокрема кримінального, є «Руська Правда», яка була укладена у 1016 році. До цього часу основним джерелом права були звичаї (звичаєве право) та договори руських князів, зокрема Олега з греками 911 р. та Ігоря з греками 945 р. [1, с. 8].

В поняття злочину в період Київської Русі вкладався приватно-публічний зміст, а певної системи кримінальне право не мало. Тому не можна сказати,